

Asia: VN/3882/2021

Lausuntopyyntö kansallista tieliikenteen päästökauppaa koskevasta arviomuistiolounnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleinen lausunto arviomuistiolounnoksesta Voitte tässä lausua yleisesti arviomuistiolounnoksesta

Liikenne- ja viestintäministeriö

lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntö 8.11.2021; VN/3882/2021

Lausunto liikenne- ja viestintäministeriön kansallista tieliikenteen päästökauppaa koskevasta arviomuistiolounnoksesta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on 8.11.2021 pyytänyt Energiavirastolta lausuntoa kansallista tieliikenteen päästökauppaa koskevasta arviomuistiolounnoksesta.

Energiavirasto toimii Suomessa päästökauppalain (311/2011) mukaisena päästökauppaviranomaisena ja vastaa Manner-Suomen päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluvien laitosten päästöluvituksesta ja lupaehtojen valvonnasta, päästöoikeuksien maksutta jakamisesta, päästöoikeusrekisterin (unionin rekisteri) kansallisen osan hallinnoinnista, päästökauppatodentajien hyväksynnästä ja valvonnasta sekä toimii Suomen huutokaupanpitäjänä.

Valtioneuvosto teki 6.5.2021 periaatepäätöksen kotimaan liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämisestä eli fossiilittoman liikenteen tiekartasta vuoteen 2030. Fossiilittoman liikenteen tiekartassa päästöjä vähennetään kolmessa vaiheessa. Arviomuistion valmistelu liittyy tiekartan

kolmanteen, ehdolliseen vai-heeseen. Jos kahden ensimmäisen vaiheen toimenpiteet eivät riitä, päästökauppa voisi tulla mukaan kolmannessa vaiheessa.

Energiavirasto lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Kansallinen tieliikenteen päästökauppa

Päästökauppajärjestelmällä varmistetaan päästövähennystavoitteen toteutuminen, sillä myytävien päästöoikeuksien määrä voidaan asettaa vastaamaan pääs-tökattoa. EU:n kiinteiden laitosten päästökaupassa päästövähennykset tehdään siellä, missä se on kustannustehokkainta ja päästöoikeuden hinta määräytyy markkinoilla. Tällöin toiminnanharjoittaja voi punnita tuleeko laitoksen päästöjen vähentäminen edullisemmaksi kuin päästöjä vastaavien päästöoikeuksien hankinta. Kansallisen tieliikenteen päästökaupassa päästökaton asettaminen rajaisi sallittua päästöjen määrää, mutta päästöoikeusmarkkinan toimivuus saattaa olla epävarmaa, koska toimijoita olisi vain rajallinen määrä.

EU:n komission Fit for 55 paketissa on ehdotettu EU:n laajuista tieliikenteen ja rakennusten erillislämmityksen päästökauppaa (myös ETS 2). EU:n järjestelmän toteutuminen ei ole vielä tässä vaiheessa varmaa ja neuvottelut voivat venyä. Kuitenkaan raskaan kansallisen päästökauppajärjestelmän pystyttäminen mah-dollisesti vain lyhyeksi aikaa, mikä ehdotettu ETS 2 toteutuu, voisi Energiaviraston näkemyksen mukaan kustannuksiltaan ylittää siitä saatavat hyödyt. Muistion yhteenvedossa on siirtymäajan toteutusvaihtoehtona tuotu esille mm. kiinteisiin hintoihin perustuva siirtymävaihe. Järjestelmän etuna olisi, että se palvelisi valmistautumista EU-päästökauppaan (ETS 2) ja sen vaatimaan päästöoikeuksien valvontaan ja raportointiin. Energiavirasto kiinnittää huomiota siihen, että lähtökohdiltaan myyntilupajärjestelmä eroaisi nykyisestä EU:n päästökauppajärjestelmästä siinä, että päästökauppavelvoitteet kohdistuvat polttoaineen jakelijaan, eivät kasvuhuonekaasujen päästäjään. Päästöoikeuden hinnanmuodostus olisi myös hyvin erilaista. EU:n järjestelmään kuuluvien päästöoikeuksien hinta muodostuu markkinoilla kysynnän ja tarjonnan perusteella, kun taas kiinteähintaisen päästöoikeuden hinta olisi sidottu. Logiikaltaan järjestelmä muistuttaisi verotuksen kautta toimivaa ohjauskeinoa.

Riippumatta mahdollisen kansallisen järjestelmän toteutustavasta, Energiavirasto pitää oleellisena, että raportoidut päästötiedot todennettaisiin riippumattoman kolmannen tahon toimesta. Tietojen oikeellisuus ja luotettavuus on pohja koko järjestelmän uskottavuudelle ja vaikuttavuudelle ja toimii myös takeena päästökauppavelvollisten tasapuoliselle kohtelulle.

Muistiossa on nostettu esille ETS 2:n haasteena, ettei se välttämättä takaisi Suomen kansallisia tavoitteita tieliikenteen päästöjen vähentämisessä. Mikäli EU:n laajuinen järjestelmä kuitenkin

toteutuu, ei jäsenvaltion ole mahdollista jäädä sen ulkopuolelle. Tällöin ETS 2:n rinnalle voisi olla perusteltua, mikäli tarpeen, kansallisesti valita jokin muu ohjauskeino tieliikenteen päästöjen vähentämiseen kuin päästökauppa.

Resurssit

Energiaviraston kokemusten perusteella tarkasteltuna muistiossa esitetyt arviot tarvittavista resursseista kansallisen järjestelmän valmistelussa ja toimeenpanossa vaikuttavat niukahkoilta, toki resurssitarve määräytyisi valittavan toteutusvaihtoehdon mukaan. Päästökauppajärjestelmän uskottavuus ja luotettavuus linkittyy vahvasti siihen, miten tehokkaasti ja oikea-aikaisesti järjestelmä pystytään täytäntöön panemaan.

EU:n komission ehdottaman ETS 2:n etu resurssien kannalta on se, että nykyisin käytössä olevat järjestelmät, mm. päästökaupparekisteri ja huutokauppajärjestelyt, olisivat hyödynnettävissä myös ETS 2:ssa. Puhtaasti kansallisessa järjestelmässä ainakaan EU:n päästökaupparekisterin hyödyntäminen ei voimassa olevan EU-lainsäädännön puitteissa ole mahdollista. Energiaviraston tiedon mukaan Saksan kansallisessa tieliikenteen ja rakennusten lämmitysten päästökaupassa järjestelmän mukaiset päästöoikeudet lasketaan liikkeelle EEX-pörssin kautta. Suomen mahdollisessa kansallisessa päästökauppajärjestelmässä olisi periaatteessa mahdollista toimia samoin, mutta käytännön esteeksi todennäköisesti nousisi mm. korkeat transaktiokustannukset johtuen päästökauppavelvollisten vähäisestä määrästä.

Jakelu Liikenne- ja viestintäministeriö

Asian tausta ja valmistelu sekä nykytila ja sen arviointi Voitte tässä lausua arviomuistion luvuista 1 ja 2

-

Päästökauppajärjestelmä päästövähennyskeinona

Voitte tässä lausua luvusta 3

-

Tieliikenteen päästökaupan toteutuksen vaihtoehdot

Voitte tässä lausua luvusta 4 (mm. päästökaupan toteutusvaihtoehdoista, toteuttamiskustannuksista (myös muista kuin viranomaisten hallinnollisista kustannuksista), seurannan, raportoinnin ja todentamisen järjestämisestä.)

-

Päästökaupan vaikutukset

Voitte tässä lausua luvuista 5.1.-5.5.

-

Kompensaatiot ja yhteenveto vaikutuksista ja kompensaatioista

Voitte tässä lausua luvuista 5.6. ja 5.7. (Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa muistion kompensaatiomalleihin sekä esittämään mahdollisia muita näkemyksiä kompensaatioiden tarpeellisuudesta ja vaihtoehtoisista toteutamistavoista.)

-

Yhteenveto ja johtopäätökset

Voitte tässä lausua luvusta 6.

-

Nurmi Simo
Energiavirasto

Pakkala Johanna
Energiavirasto